

79. Pri. 31. ~~Rev.~~ 2/3.

F. N. F.

Disputatio Juridica

171020b 3

De
COMMODATO FILII

Ob ein Sohn Macht habe Jemanden etwas
zum Gebrauch zu verlehnen.

Quam

DIVINA FAVENTE GRATIA
SVB PRÆSIDIO
VIRI ILLVSTRIS ATQVE EXCELLENTISSIMI
DOMINI

CHRISTIANI WILDVOGELII
ICTI,

SERENISS. DVCIS SAXO-ISENAC. CONSILIARII. STATVÆ INTIMI,
CVRIÆ PROV. FACVLT. JVRID. ET SCABIN. ASSESSORIS GRA-
VISSIMI ET ANTECESSORIS FAMIGERATISSIMI.

Dn. Patroni & Præceptoris sui omni obser-
vantia cultu devenerandi,

Publicæ Eruditorum ventilationi subjicit,

AVTOR & RESPONDENS

SAMVEL Berber / Lubená Lufatus.

D. JVNII ANNO. M. DCC. X.

IN AVDITORIO JCTORVM.

LENÆ,
Litteris Müllerianis.

F. 243

DEO
ET
PATRONIS.

PRÆFATIO.

Omines hominum causa esse generatos, ut ipsi inter se aliis aliis prodesse possint, Cicer. *1. Offic. docet, & Seneca de Ira lib. 1. cap. 7.* scribit, hominem in mutuam adiutorium natum esse: Cicero quoque præallegato in loco, Platonem laudat, quod præclare ita scripserit: *Non nobis solum nati sumus, sed ortus nostri partem Patria, partem Parentes, partem amici vendicant.* Hoc si quis exemplis prolixius velit probare, quod nimirum homo sine opera & auxilio alterius vivere non possit, quid aliud ille faceret, quam Soli lucem addere? Experientia namque satis testatur, hominem hominis auxilio & amicitia indigere. Bene Stratemannus in suis Institutionibus Ethicis

A 2

lib.

lib. 5. can. 5. ait: *Omnes homines amicis indigent, tam iuvenes, quam senes, tam divites, quam pauperes, tam sani, quam aegroti.* Cum jam de specimine quodam publico profectuum in Studio juridico meorum edendo cogitarem, diu multumque hæsitavi, quodnam argumentum Disputationis loco eligerem; in mentem demum veniebant verba, quæ in *l. 25. ff. de liberat. legat. leguntur; Plenius, rogo, quæ ad hanc spectant, attingas, cottidiana enim sunt:* ubi Gothofred. in notis monet: *quotidiana plenius tractanda esse.* Argumento prædictæ legis commotus, nolui aliquid colligere de ejusmodi materia, quæ subtilitatem tantum spirat, parumque utilitatis habet, sed potius thema selegi utilitatem præbens, & inter homines quotidie occurrens. Commodati vero materiam utilem esse atque frequentem, non facile quis negabit, præsertim hisce temporibus, ubi maxima hominum pars de rerum inopiâ conqueritur: Ictus sane Pomponius in *l. 3. ff. de justit. & jure* dicit: *natura quandam cognationem inter nos constituit. Cognatus igitur si cognato succurrere posset, illudque intermitteret, verus & bonus cognatus non esset censendus, æquitas quippe naturalis homini auxiliatrices præbere manus*

manus efflagitat, tametsi sanguine non sit junctus,
 & hominis hominem beneficio affici, interest,
l. 7. ff. de serv. export. Hinc Disputationem de
 COMMODATO FILII, non pro materiæ di-
 gnitate & utilitate, sed quantum ingenii mei per-
 mittunt vires, conscribere tentavi. Antequam
 verò rem aggrediar, Principium finemve consti-
 tuam DEUM; difficulter enim admodum bono per-
 aguntur exitu, malo quæ inchoata sunt princi-
 pio, *can. 5. Dist. 61. & in Nov. 6. p. 2. & Nov. 109.*
p. 2. Justinianus inquit: *Benè & competenter om-*
nia procedunt, si rei principium fiat decens &
amabile DEO. Paulus quoque *ad Colossens.*
cap. 3. vers. 17. ait: *Omnia, quæ facturi sitis, facia-*
tis in nomine Domini nostri JESU Christi.

CAPUT I.

Continens explicationem vocum.

§. I.

PRior verborum, potior tamen rerum
 habenda est ratio, *arg. l. 7. §. 2. in*
sine ff. de supellect. legat. l. 1. pr. ff.
de reb. credit. ideo pauca quædam,
 ad tituli explicationem pertinentia, præmittenda
 sunt.

funt. Commodatum à *commodare* dicitur. Eckholt. *ad ff. tit. commodati §. 1.* commodatum indè dictum putat, vel quod præscripto & certo modo, vel quod ad commodum alterius detur. Accipitur autem verbum *commodare* vel generaliter, vel specialiter: in generali acceptione denotat, beneficium alicui impertiri, inservire alterius commodo; In speciali consideratione jure nostro civili significat, ad certum usum rem alicui gratis certo modo utendam dare. *l. 17. §. 3. ff. commodat. vel contra*, & hoc intuitu commodare non est convenire de re utenda danda, sic enim nudum esset pactum, non contractus; sed rem utendam dare & tradere. *Vinn. ad §. 2. §. quib. mod. re contrah. oblig. n. 1. verb. re obligatur.* Huc referri potest *l. 1. §. 3. ff. de obligat. & action.* ubi Gajus dicit: *Is, cui rem aliquam damus, re nobis obligatur.*

§. II. Commodatum porro interdum pro contractu reali accipitur, *l. 5. §. 2. l. 17. pr. ff. commod.* Nonnunquam pro re, quæ commodatur, *l. 3. §. 3. l. 5. pr. l. 13. ff. d. t.* Aliquando pro obligatione vel actione commodati, *arg. tit. ff. commod. vel contr. §. 28. §. de action.*

§. III. *Filius* regulariter ille appellatur, qui patrem

patrem habet, filius enim & pater sunt correlata, & posito uno correlatorum ponitur quoque alterum. Everhard à Middelburg *in locis argument. legal. loco 20. l. 6. pr. ff. de his, qui sui vel alieni jur. sunt.* Ulpianus filium definit eum, qui ex viro & uxore ejus natus est, scilicet ex legitimo matrimonio, unde sequitur, illum non esse filium, qui ex illegitimo procreatus est matrimonio, quoniam pater is vocatur, quem jurtae nuptiae demonstrant, §. 12. *Instit. de nupt. l. 5. ff. de in jus vocand.*

§. IV. Quid vero juris, si mater in ultimo vitae articulo negaret (forfan odio mariti) filium esse natum ex marito; Struv. *ad ff. Exerc. 3. l. 43.* dicit: Matri non esse credendum, nisi imprægnationem ab alio factam probari possit, *arg. l. 3. §. 1. ff. de Senatusc. Silan.* aut mariti absentia, aut aliud quid impedimento fuerit, *l. 6. de his, qui sui vel alieni jur. sunt,* Hahn. *ad Vvesenb. d. t. n. 2. pr.* In dubio quoque, filium natum ex uxore, cum qua & maritus & adulter consuetudinem habuit, habendum, ac si mariti esset. *Gail. lib. 2. observat. practic. observ. 97. n. 7.* Hoc tamen non simpliciter verum esse existimat Struv. *d. Exerc. 3. §. 43. & 44.* Schneidew.

dew. ad §. præjudiciales 13. Instit. de actionib.
n. 36.

§. V. Filii appellatione omnes liberi intelliguntur, l. 84. ff. de verb. signif. l. 220. §. 1. § 3. d. t. Obstare quidem videtur §. ult. Inst. qui testam. tutor. dari poss. ubi filiorum appellatione nepotes comprehenduntur. Sed responsio desumi potest ex l. 201. ff. de verb. sign. videlicet, tunc nepotes sub appellatione filiorum comprehendi, si justa interpretatio hoc svadeat, qualis in cit. §. ult. Inst. non requiritur. Hinc si tutor in testamento non est datus nepotibus, alii tutores esse possunt, vel ex lege, vel ex ordinatione magistratus: à significatione enim verborum non aliter recedi oportet, quàm cum manifestum est, aliud sensisse testatorem. l. 69. pr. ff. de leg. 3.

§. VI. Differunt autem *filius* & *filiusfamilias*. Filius est nomen naturæ, filiusfamilias verò juris nomen. Filius dicitur, qui habet patrem, filiusfamilias autem, qui est in potestate sui patris. l. 4. ff. de his, qui sui vel alieni jur. Wissenbach. ad l. 93. de reg. jur. Struv. ad ff. Exerc. 3. §. 34.

§. VII. Filiis annumerari potest *Casò*,
qua-

qualis vocatur, qui ex utero matris exsectus est, inde *Cesaris* nomen deductum putatur, quod is, cui primum id vocabulum inditum est, casu matris utero editus fuerit. *VVissenb. ad l. 132. ff. de verb. signific. §. 4.* Habetur autem pro nato, qui utero matris exsectus est, rumpit igitur testamentum, *l. 12. pr. ff. de liber. & postb. hered. instit. l. 6. in fine princ. ff. de inoffic. testam.* quod non fieret, si non filius esset. Admittitur quoque ad legitimam matris hereditatem. *l. 1. §. 5. ff. ad S. Tertull. & Orphitian.* In *l. 132. §. 1. ff. de verb. sign.* quidem dicitur, falsum esse, eam peperisse, cui mortuæ filius exsectus est, nihilo tamen minus exsectus ille ibi vocatur filius. Addi potest *l. 141. ff. d. t.*

§. VIII. Per emancipationem desinit quidem filius esse in patris potestate, *§. 6. Inst. quib. mod. jus patr. potest. solv.* & desinit esse filiusfamilias, respectu enim bonorum paternorum pro extraneo habetur; neutiquam tamen desinit esse filius, nam jura sanguinis nullo jure civili dirimi possunt, *l. 8. ff. de reg. jur.* & civilis ratio civilia jura corrumpere potest, naturalia non utique, *§. 3. Inst. de legit. agnat. tutel. l. 8. ff. de capit. minut.* Emancipatio olim fiebat per imaginariam

B

vendi-

venditionem, postea per imperiale rescriptum, à competente denique iudice, vel coram magistratu, §. 6. *Instit. quib. mod. jus patr. potest, solv.* ibique Schneidew. & Vinnius. Eckholt. *ad ff. de adopt. & emancip.* ibique Svendend. Hodie in quibusdam locis loco emancipationis habetur, quando liberi majorenes propriam à paterna separatam instituunt œconomiam. Struv. *ad ff. Exerc. 3. §. 68.* Lauterb. *in comp. ff. de adopt. & emancip. in fine.*

§. IX. Filii nomen & jus non amittitur, quando pater in furorem incidit, *arg. l. 20. ff. de statu hom.* Et furioso quidem non permittitur nuptias celebrare, quoniam in nuptiis contrahendis consensus requiritur. *pr. Inst. de nuptiis.* Furiosus autem nullam habet voluntatem nec intellectum. *l. 40. ff. de reg. jur.* & sic consentire nequit; furor autem superveniens matrimonium non tollit.

§. X. Hisce præmissis describitur **COMMODATUM FILII**, quod sit Contractus realis, quo gratis res patrem habenti, aut ab illo, utenda traditur, ita ut illa finito usu in specie restituatur. Dicitur *Contractus realis*, solus enim consensus non sufficit in commodato ad ejus perfectionem.

Gra-

neceſſe eſt, annumeratur enim hic contractus re-
 alibus §. 2. *Inst. quib. mod. re contrab. obligat.* Tra-
 ditio autem eſt vel vera, vel ficta, ſive brevis ma-
 nus: interdum ficta traditio ad perfectionem
 commodati ſufficit, e. g. Petrus filius depoſuit
 rem quandam apud Paulum, tertius quidam de-
 ſiderat à Petro rem depoſitam ſibi commodari
 ad certum tempus, conſentiente Petro fit com-
 modatum. Nihil igitur intereſt, filius ipſe tra-
 dat, an eo volente alius quidam. §. 42. *Inſtit. de
 rer. diviſ. & acquir. ipſar. domin.* Quod quis enim
 per alium facit, idem eſt, ac ſi ipſe feciſſet, *arg.
 l. 56. ff. de ſolut. & liberat. l. 152. §. 1. ff. de regul.
 jur. Gail. lib. 1. de pac. publ. cap. 1. n. 35.*

§. II. Poſt emancipationem filius non ut
 filius, ſed ut extraneus conſideratur, & ſi quid ac-
 quirat, id ſibi acquirit. *l. 1. pr. ff. ſi quis à patr.
 manumiſſ.* nam emancipatione liberalitas in e-
 mancipatum confertur, *d. l. pr. & eſt illa bene-
 ficium l. 7. ff. ut legator ſeu fideimanumiſſ. ſerv.
 cauſ. cau. l. 2. in f. c. de bon. qua liber.* indeque
 is liberam bonorum ſuorum adminiſtrationem
 confequitur atque alienationem. Eſt autem omnis
 alienatio actus, per quem dominium transfertur,
l. 1. C. de fundo dotali. l. 28. pr. ff. de verb. ſignific.

Et

Et quoniam filius emancipatus alienandi habet facultatem, etiam commodandi facultatem habebit, in alienatione enim dominium transfertur, in commodato autem retinetur.

§. III. Filius impubes emancipatus etiam liberatur à patria potestate, §. 6. *Inst. quib. mod. jus patr. potest. solv.* incidit autem in tutelam emancipantis, *all. §. 6. Inst. t. t. Inst. de legitim. agnat. tut.* Qui autem sub tutela alterius est, suam conditionem meliorem facere potest, non deteriorem, *pr. Inst. de autor. tutor.* In casu ergo, ubi iste impubes suam conditionem meliorem facturus esset, commodatum locum habebit.

§. IV. Olim patri emancipando filium, ex rebus, quæ acquisitionem effugiebant, tertiam partem retinere licebat, quali pro premio emancipationis. Postea pro tertia parte proprietatis, dimidiam ususfructus partem Justinianus ipsi permisit. §. 2. *Just. per quas person. cuique acquir.* hinc ratione istius tertiæ partis commodare non licebat. Hodie filius emancipatus omnia retinet, Hopp. *in Exam. Instit. ad all. tit. quest. 22. Struv. ad ff. Exerc. 12. §. 5. n. 2.* Ideo tali filio commodare permissum.

§. V. Donans rem quandam filio, qui sui juris est, reservat sibi ad dies vitæ, quoties opus erit, jus illa utendi: Rem ita donatam Cajus desiderat sibi commodari ad certum tempus à domino ea re non utente: filius ante traditionem patris consensum in commodanda re implorat, eoque consentiente filius commodat Cajo. Commodatario moram in restituendo committente, prædictæ tres personæ, nempe donans, pater & filius, simul rem commodatam repetunt; quæritur, cui res commodata sit restituenda? Resp. non donanti, quia per donationem & traditionem dominium in donarium transit, & donans eo tempore rem repetit à commodatario, quo ea re non utitur, nec uti potest: Nec patri, quia huic nihil juris in re commodata competit, & filius sine consensu patris commodandi potestatem habebat, quod autem patris consensum adhibuerit, non erat necessitatis, nec filius exinde aliquid juris in patrem transtulit, suamque conditionem deteriore fecit; sed ipsi filio, tanquam vero domino, rei commodatæ repetitio datur, *l. 31. §. 1. ff. depositi*, nam justitia suum cuique tribuit, ut tamen non distrahatur ab ullius personæ justiore repetitione.

§. VI.

§. VI. Spurius dicitur, quasi sine patre filius, §. 12. *Inst. de nupt.* nec habet agnatos, cum agnatio a patre sit, cognatio à matre. §. 4. *Inst. de success. cognat.* Vinn. *in not. ad cit.* §. 4. & ad spurium nullius hereditas, nec ad aliquem hereditas spurii pertinere potest, quoniam agnationis jus à patre oritur, quem non habere intelligitur is, qui vulgo conceptus est. *l. 4. ff. un. de cognati, l. 19. l. 23. ff. de statu homin.* Hoc intuitu spurius, sive vulgo quæsitus, nihil habet, atque sic nihil commodare potest; quod si tamen à matre vel ab extraneo quid acquisiverit, vel suis manibus sibi comparaverit, commodandi facultatem habet. Non obstat, spurios pro infamibus haberi, cum infamibus autem honesta persona non conversatur, nemoque ab ejusmodi personis facile quid petet. Respondetur, posito, quod à spurio nemo sibi aliquid commodari desideret, commodandi tamen facultas adest. Deinde infamiam quod attinet, statuit Gabriel Palæot. *in Tract. de notis*, illos infames non esse: Crimen enim paternum nullam maculam filio infligere potest, sed unusquisque ex suo admisso sorti subjicitur, nec alieni criminis successor constituitur. *l. 26. ff. de pœn.* & undecunque homines nascuntur, si
 paren-

parentum vitia non sectantur, honestos esse, dicitur in *can. undecunque. 3. dist. 50. can. 8. caus. 32. quest. 4.* Macula quidem spuris adhæret, ut ait Vinn. *ad §. 1. Inst. de in offic. testam.* sed non ex facto sic nascentium, sed ex vitio & defectu naturalium.

§. VII. Si cum patre simul succedat filius, in bonis à fratre vel sorore relictis patri non competit usufructus *Nov. 118. cap. 2.* sed proprietas una cum usufructu ad fratrem, heredem fratris, pertinet, annumerantur enim ejusmodi bona hereditaria peculio adventitio extraordinario. In hisce igitur a fratre defuncto bonis acquisitis cum filius plenum accipiat dominium, inde alteri eas commodare potest, quoniam & talia bona donare non prohibetur. Plus est autem donare, minus commodare. Cui igitur licet, quod est majus, illi etiam licebit, quod est minus. *cap. 53. de reg. jur. in 6.*

§. VIII. Inveniuntur interdum hermaphroditii sive androgyni, atque hi illi sexui annumerantur, qui in iis prævalet. *l. 10. de stat. homin. l. 15. §. 1. ff. de testibus.* Quod si post inspectionem quis in utroque sexu æqualiter validus reperiat, id quod fieri posse arbitratur Zachias *lib. 3.*

lib. 3. question. medico legal. eundem utroque sexu uti posse, putat Simon Dissut. de impotent. conjug. §. 4. l. 6. §. 2. ff. de liber. & posth. hered. instit. ita tamen, ut sexus semel electus deinceps retineri debeat. Lauterb. in Compend. de statu homin. Quando autem alterutro contra electionem abutitur, gravissima poena constituitur. Feltman. in Comment. ad l. 10. ff. de statu homin. Si revera est dubii sexus, tunc isti sexui annumeratur, quem ipse elegit. Hahn. ad VVesenb. de statu homin. n. 3. Brunnem. ad VVesenbec. parat. alleg. tit. quest. 4. eos in dubio masculino sexui adscribit, hinc feudorum sunt capaces. Addi potest Eckholt. cit. tit. §. 2. Et quando hermaphroditus annumeratur sexui masculino, admittitur ad officium judicis, nec non Advocati. Hahn. ad VVesenb. all. tit. Quid igitur impedimento ipsi erit, quo minus possit commodare?

§. IX. Filius si Consul vel Senator factus sit, nullum dubium est, quin commodare possit, habet enim propria bona, sive quasi castrensia, quare pater huic, ne contractum commodati exerceat, prohibendi jus non habet. Dicitur quidem in §. 4. *Inst. quib. mod. jus patr. potest. solv.* quod Consul aut Senator sint in patris potesta-

C

testa-

testate, quæ patria potestas confirmatur in *l. 13. §. ult. ff. ad Scf. Trebellian.* sed additur etiam in *d. §. ult.* quod Consul aut Senator, quatenus ut Magistratus consideratur, patrem certo respectu cogere possit ad aliquid faciendum. In publicis enim causis filiusfamilias pro patrefamilias habetur, *l. 9. ff. de his, qui sui vel alieni jur. sunt.*

§. X. Filius possidens bona propria, commodat quædam ex eis sanguine sibi non juncto; frater commodantis efflagitat etiam sibi commodari, quæritur, an frater cogi possit ad commodandum? Negatur, *arg. l. 11. ff. de reg. jur.* nam frater tenetur quidem ratione misericordiæ & fraterni amoris commodare fratri; at contra voluntatem cogi nequit, quemadmodum enim invito beneficium non datur, *l. 69. ff. de reg. jur.* ita ab invito beneficium exigi nequit: Huc facit *l. 17. §. 3. ff. commod.* ubi dicitur, voluntatis & officii magis, quam necessitatis, esse commodare.

§. XI. Filius possidens bona propria de iis commodare sibi proposuit, pater expresse prohibet, ne filius commodando alicui succurrat, hæc prohibitio patri permissa videtur, *arg. l. 14. ff. commod.* nam filius patri parere, ejusque mandato non resistere obligatus est, *l. 2. ff. de just.*

just. & jur. & filio semper honesta & sancta patris persona videri debet, *l. 9. ff. de obsequ. parent. & patron. prest.* Pro filio vero fortiores militat rationes, nam quilibet rei suæ moderator est & arbiter, *l. 21. C. mandati.* & expedit reip. ne quis re sua male utatur. §. 2. *Instit. de his, qui sui vel alie. jur. sunt.* imo nulli commodando succurrere, dummodo hoc sine ullo damno fieri possit, contrariatur charitati, bonis moribus atque præcepto divino: plus autem DEO, quam hominibus obediendum, *Actor. cap. 5.* Quin & jure civili dicitur, mandatum, quod contra bonos mores est, non esse obligatorium. §. 7. *Instit. mandat. l. 6. §. 3. l. 22. §. 6. ff. eod. tit.*

§. XII. Multa privilegia tributa sunt filiis in militia degentibus, quamvis adhuc patriæ potestati subsint: militia enim non est modus liberandi filium à nexu patriæ potestatis, §. 4. *Instit. quib. mod. jus patr. potest. solv. l. 7. C. de patr. potest.* quæ privilegia filiis extra militiam degentibus non competunt. Nihil autem refert, utrum quis pedes stipendia mereatur, an eques. *Vinn. ad §. ult. Instit. d. t.* In classibus omnes nautæ & remiges milites sunt, *l. 1. §. 1. ff. de honor. possess. & testam. milit.* In castrensi hocce peculio
C 2
filius.

filiumfamilias habetur, l. 2. ff. de
§. Macedon. nec in eò peculio quicquam juris
 patri competit, l. 3. C. de castr. pecul. milit. lib. XII.
 Hinc nihil impedit, filiumfamilias de ejusmodi
 peculio commodare posse.

§. XIII. De quasi castrensi peculio filio-
 familias etiam commodandi potestas tributa
 est, cum ad exemplum castrensis peculii hoc in-
 troducedum sit, §. ult. Inst. de milit. testam. Jam
 Ulpianus in l. 7. §. ult. ff. donation. inquit: *Qui*
castrense, vel quasi castrense peculium habent,
in ea conditione sunt, ut donare possint, sequitur
 ergo, commodare illis prohibitum non esse. Ar-
 gumentum enim potest desumi à majori ad mi-
 nus, ex l. 21. ff. de reg. jur. l. 2. c. ne fideiuss. vel
mandator. dot. dentur. Donatione liquidem
 dominium transfertur, in commodato illud re-
 tinetur, nec amittitur, sed usus solum ad tem-
 pus conceditur.

§. XIV. In peculio adventitio ordinario
 filiumfamilias habet proprietatem, pater usumfru-
 ctum, §. 11. Inst. per quas person. cuique acq. &
 quidem ad tempus vitæ, l. ult. §. 5. in f. C. de bon.
que liber. Jam an filio de hoc peculio com-
 modare liceat, dubitari potest, ob l. 6. §. 2. C. d. t.,
 nam

nam pater plenissimam ibi habet administratio-
nem, etiamsi filius perfectæ sit ætatis, *l. ult. §. 3. verb. cujuscunque atatis filium, eod. tit.* neque potest filius de eo peculio testari, neque ei ulla licentia concessa, rem alienandi vel hypothecæ loco dandi, *d. l. ult. §. 5. in f.* ubi sequentia inveniuntur verba: *Melius est coarctare juveniles calores, ne cupidini dediti tristem exitum sentiant, qui eos post dispersum expectat patrimonium.* Veruntamen de ejusmodi peculio filius commodare absolute non prohibetur, nam in *all. §. 5.* dicitur, quod citra voluntatem eorum, quorum sunt in potestate, id eis non liceat. Consentiente igitur patre potest filius familias peculium adventitium ordinarium alienare, hypothecæ dare, & sic etiam commodare, volenti enim non fit injuria. *l. 1. §. 5. ff. de injur.* & nemo videtur fraudare eos, qui sciunt & consentiunt. Ulterius ibi dicitur: *Quorum in potestate sunt,* ergo si non amplius in patris potestate degunt, possunt testari, alienare, & quoque commodare.

§. XV. Queritur autem, res apud filium reperta, aut profecticio, an adventitio peculio accensenda? Lauterb. *in compendio ff. ad tit. de pecul.* ait, si filius est industrius & artifex, pa-

mitto

C 3

ter

ter autem pauper , à filio acquisitum in dubio
 praesumitur. Et Dn. Georg. Beyer *ad ff. d. t. posit.*
9. § 10. allegat Zasium , qui *ad §. 10. Inst. de*
action. n. 7. sequentem distinctionem commen-
 dat, & per Jovem rogat , ut eam observemus ,
 quippe quâ in arduo negotio consultus parti suæ
 obtinuerit 3000. florenos , scilicet peculium filii
 industrii & artificis , patre paupere , praesumi ad-
 ventitium , si vero filius segnis , qui nescit opera-
 ri , & pater dives , haberi pro profectitio. Quam-
 vis vero hoc peculium pro adventitio ordinario
 sit habendum , attamen pater plenissimam admi-
 nistrationem habet , quam diu hic filius patriæ
 potestati subjectus , & sine patris consensu com-
 modandi facultate destituitur.

§. XVI. In peculio porro adventitio extra-
 ordinario filius plenum dominium habet, adeo-
 que de illo per modum inter vivos libere
 disponit. *Nov. 117. cap. 6. §. 1.* ideo etiam commo-
 dare potest rem suam , & si Testamentum confic-
 cere nequeat , *l. pen. C. qui testam. facere possit.*
ne permittente quidem patre, pr. Inst. quib. non
est permis. fac. testam. Nec obstat , quemlibet
 juri pro se introducto renunciare posse , *l. 46. ff.*
de pact. l. 41. ff. de minor. 25. ann. Respondetur,
 enim

enim, suo vel privato juri potest renunciari, non autem publico. *l. 38. ff. de pact.* Testamenti autem factio non juri privato, sed publico adscribitur, & non est filii, sed patrisfamilias.

§. XVII. Filiusfamilias tamen, cujus pater furore corrumpitur, commodare potest, quia duran-
tante patris furore, ejusmodi filiusfamilias nuptias celebrare non prohibetur. *pr. Inst. de nupti. l. 28. C. de Episcop. audient. l. 25. C. de nupt.* Per nuptias autem patri majus præjudicium generatur, quam per rei ad certum tempus & usum traditionem, & quia filiusfamilias furiosi patris sæpè alterius consilium & auxilium implorare necesse habet, ideo aliis commodando succurrere æquum est. Beneficio enim affici hominem, hominis interest. *Matth. cap. 5. v. 44.* Et benefacienti nobis rursus benefacere debemus, quoniam, quod tibi vis fieri, alteri quoque feceris. Commodatum præterea in jure divino probatur. *Exod. cap. 22. v. 14.*

§. XIX. Peculio adventitio extraordina-
rio adscribitur, si filius institutus heres, mortuo testatore, pater ad adeundam hereditatem consensum dare recuset, tunc enim ipsi filio hereditatem adire permittitur, pater autem usumfru-
ctum

Autum harum rerum hereditariarum perdit. *l. fin. pr. verb. sive è contrario C. de bonis qua liber.* Ejusmodi igitur bona hereditaria filius commo-
dare potest. Quod de hereditate dictum est, etiam
in aliis casibus obtinet, ubi pater consensum filio
dare recusat, *all. l. ult. in pr.*

CAPUT III.

*Tractans de re, quæ à filio commo-
dato dari potest.*

§. I.

REi vocabulum generale esse, apparet ex *l. r. ff. de reb. credit.* Et latior est appellatio
rei, quam pecuniæ, quoniam etiam ea, quæ
extra computationem patrimonii nostri sunt,
continet, *l. 5. ff. de verb. signif.* Rei appellatio-
ne & causa & jus continetur *l. 23. ff. d. t.* etiam man-
cipia *l. 32. §. 2. ff. de legat. 2.* Jctus tamen non
explicat rerum, v. g. elementorum, animalium,
plantarum, causas & naturas, sed quatenus cives
in iis jus aliquod habent, & circa res jus & justi-
tia administratur, disponit.

§. II. Non quidem omnium rerum signi-
ficationes hic proponere nobis animus est, sed
brevi-

breviter nonnullas considerabimus, quas filius alicui gratis ad utendum concedere potest. Et quidem si filius rem corporalem, ejusdemque liberam administrationem habet, potest utique illam commodare. Definitur autem res corporalis in *t. Inst. de reb. corpor. & incorpor.* quod sit, quæ sui natura tangi potest. His rebus corporalibus sidera coelestia annumerari possunt, nec non res, quæ in profundo maris jacent, sed quoniam tales non sunt objectum commodati, & à nemine alteri ad utendum concedi possunt, utique nec hac consideratione à filio commodari possunt. Postquam autem res extractæ sunt è mari, commodari queunt. Necessè autem est, ut res corporalis, cujus filius est dominus, si eam alteri commodare gestit, ita sit comparata, ne usu consumatur. *l. 6. §. 3. ff. commod.* Hinc res fungibiles à filio commodato dari nequeunt. Dicuntur autem res fungibiles, quæ propter naturæ vel artis similitudinem promiscuum usum recipiunt, ita, ut propter omnimodam similitudinem, quæ inter eas est, una fungatur vice alterius, ut hinc una pro alia solvi possit.

§. III. In præcedenti §. dictum, quod res fungibilis, seu quæ usu consumitur, non sit ha-

D

bile

bile objectum commodati ; id vero universa-
liter verum non esse, apparet ex eadem *l. 3. §. 6. in f.* ubi talia verba habentur : *nisi forte ad pompam vel ostentationem quis accipiat rem fungibilem.* Et in *l. 4. ff. d. t.* ait Gajus : *Sape ad hoc dantur pecunia, ut dicis gratia numerationis loco intercedant, e. g. pecunia certo cuidam loculo aut cistæ inclula, quæ ut corpus datur alteri, ut hinc se divitem jactare possit, in casu fortassis matrimonii contrahendi.* Et sic, quod uni legi deest, interdum ex alia lege est supplementum.

§. IV. Res corporalis mobilis est, quæ salva manente materia, de loco in locum moveri potest. Et quidem, si filius rei mobilis dominus est, liberamque ejusdem administrationem habet, illam commodare potest, quilibet enim rei suæ moderator & arbiter est, *l. 21. C. mandati,* in tantum, ut non solum re sua uti, sed etiam abuti possit, *l. 25. §. 11. ff. de heredit. petit. modo non immodice: rei enim publicæ interest, ne quis re sua male utatur, §. ult. Inst. de his, qui sui vel alieni jur. sunt.* Schneidew. ad *all. §. ult. Inst.* Quod si igitur filius re sua abuti potest, quare non commodare ? Qui enim alteri ad certum
tent-

tempus rem suam utendam tradit, eamque sine ulla deterioratione recuperat, non potest dici; quod re sua abusus fuerit.

§. V. Quaedam res mobiles ab alio moventur, quaedam à se ipsa, *l. 93. ff. de verb. significat.* Ad priores pertinent, e.g. mensa, pileus &c. Ad posteriores equi, boves, oves &c. Jam filius dominus rerum mobilium atque se moventium, commodat Titio ad annum res mobiles. Sempronius etiam petit sibi commodari rem quandam mobilem, huic filius commodando succurrere cupiens, ei promittit res se moventes. Lis postea oritur, inter illos duos commodatarios. Et Titius quidem putat, se accipere omnes res mobiles & se moventes, quia is, qui omne dicit, nihil excludit. Sempronius vero huic contradicit, & pro se allegat *l. 39. ff. de verb. signif.* ubi res mobiles & se moventes ab invicem distinguntur, adeoque ad Titium pertinere talia mobilia, contendit, quæ alterius auxilio in movendo indigent, ad se autem spectare res, quæ à se ipso moventur. Quoniam Sempronii intentio in jure fundata, obtinebit res se moventes, eamque juvat expressa filii voluntas, quæ consistit in promissione rerum se se moventium.

§. VI. Ad res mobiles libri pertinent, & illos commodari posse, certum est. Jam filius, ut literis incumberet, multos à parente accepit libros, horum quosdam an commilitoni suo commodare possit? dubium occurrit. Affirmativa sententia videtur probari posse, quoniam libri in collationem non veniunt post mortem patris, licet adhuc extantes. Struv. *ad ff. Exercit. 37. §. 30.* Si igitur plenum accepit dominium, atque commodatum non diu durat, fitque eo tempore, quo filius libris non utitur, & commodatarius jure commodata se gerit, uti decet, subsistet commodatum. Isto autem tempore, quo ipse filius libris uti debet, ut cito & feliciter ad optatum finem perveniat, cujus gratia ipsi libri comparati sunt, arma sua literaria commilitoni communicare nullam potestatem habebit. Et si vel maxime aliquando filius, quosdam libros commilitoni suo commodans, finem obtineret, non tamen ita confestim & feliciter homo doctus evadet: quin imo patris voluntas est, ut, quo citius possit, filius cursum studiorum absolvat. *arg. §. 3. Inst. de just. jur.*

§. VII. Rebus se moventibus homines accensentur, *l. 5. §. 6. 7. § 13. l. 22. ff. commod. l. 22. C. d. t.*

d. t. videlicet servi, ancillæ. His nostris moribus æquiparantur homines proprii. Struv. *Ex. 3. tb. 23.* & quoad operas, famuli. Esto Casus: Filius habet servum sive famulum, hunc alteri ad certum tempus, certumque usum tradere potest: Hic furtum commisit in istius rebus, & cum servitia præstare debebat, rem quandam subtrahit, alienavit vel consumpsit ita, ut recuperari planè nequeat, ipse vero furtum committens nihil habet in bonis. Jam damnum passus, à filio commodante satisfactionem desiderat, quid hoc in casu juris, ratione damni dati? Filius commodans recusat damnum à suo famulo commissum resarcire, regerendo, nemini officium suum debere esse damnosum *l. 7. ff. testam. quemadmodum oper.* Distinguendum igitur videtur, an sciverit commodans, famulum esse trium literarum hominem, illudque commodatario non indicaverit, & sic a damnum passo conveniri utique potest ad resarciendum damnum, *l. 22. ff. commod. l. 30. ff. de pignorat. act.* Si vero accipiens famulum scivit hujus vitium, nec bene sibi prospexit, regressum contra filium non habet, damnum enim, quod quis sua culpa sentit, sentire non intelligitur, *l. 55. ff. de reg. jur.* & ne-

mo videtur fraudare eos, qui sciunt & consentiunt.

§. VIII. Res immobiles commodari posse, apparet ex *l. 1. §. 1. ff. commodat.* Filius igitur possidens agrum jure dominii, animum quidem non habet eam vendendi, neque locandi, ad certum tamen tempus alicui utendum gratis concedere potest, id quod nihil aliud est, quam commodare. Immobiles autem res tales sunt vel naturaliter, vel civiliter. Naturaliter vocatur res immobilis, quæ natura sua moveri nequit, *l. 115. ff. de verb. signif.* aut sola natura *l. 44. ff. de rei vindicat. l. 17. pr. l. 18. ff. de actione empt.* aut arte firmiter solo cohærens. Struv. *Exerc. 3. §. 82.* Hahn. *ad VVesemb. de rer. divis. n. 4.* Civiliter pro re habetur immobili aliquando res corporalis natura mobilis, sed quæ ad rem quandam immobilem pertinet, ita ut ab ista civiliter separari nequeat. Struv. *d. Exerc. 3. §. 84.* e. g. venatores & canes venatici in feudo venatorio, sedilia in templis, instrumenta domus braxatoriæ; lecti in publico diverforio. Hahn. *ad VVesemb. de rer. divis. n. 4.* Quod si igitur filius prædictarum rerum sit dominus, eas alteri commodandi jus habet.

§. IX.

§. IX. Rem etiam incorporalem filius commo-
 dare non prohibetur, e. g. si usumfructum ali-
 cuius rei habeat, nam usufructuarius ipse ea re
 frui, vel alteri locare, vendere aut fruendam con-
 cedere potest. *l. 12. §. 2. ff. de usufruct. Et quemad-
 mod. quis utat.* Duplex autem quodammodo
 jus usufructuario competit, unum merum per-
 sonale, illudque usufructuarii persona ita est af-
 fixum, ut ab eo avelli nequeat; Alterum reale,
 consistens in usu & fruiione rei fructuariæ, hoc à
 fructuario abire atque in alium transferri potest.
 Vinn. *ad §. 1. Inst. de usu & habitat. n. 5.* Non
 obstat §. 3. *Inst. verb. cedendo extraneo nihil agi-
 tur, de usufr.* Respondetur enim, ibi intelli-
 gi jus personale. Consentit Hahn. *ad VVesenb. quib.
 mod. ususfr. amitt. n. 5.* ubi dicit, jus usufructus
 personale extraneo cedi nequit.

§. X. Filius, qui habet usum ædium, ipse
 illas inhabitare debet, §. 2. *Inst. de usu & habitat.*
 neque locare seorsim, neque concedere habitati-
 onem, neque vendere usum potest. *l. 8. pr. ff. d. t.*
 Si vero ipse inhabitat, non prohibetur partem æ-
 dium, quam ipse non occupat, aut quando spa-
 tiosæ domus usus relictus est homini mediocri
 (pauperi) isque particula contentus est, alteri
 loca-

locare; ut pensionem accipiat, *l. 4. pr. all. tit.* quare filius poterit etiam ad tempus habitationem alicui concedere.

§. XI. Non solum unam rem, sed etiam plures, filius commodare potest. *arg. l. 17. §. 4. ff. commod.* quin & unam eandemque rem pluribus personis commodato dare, *arg. l. 5. §. ult. ff. d. t.* e. g. Cajus & Sempronius currum habent, petunt à Titio filio equum sibi commodari, quem currui jungere volunt, quo eo felicius iter absolvatur: hoc in casu uterque utilitatem accipit utrius rei. Aliud dicendum, si filius eandem rem pluribus & diversis personis communicare vellet, ubi per unius personæ usum, altera eadem uti impediretur, tunc eum potius damnum inferret, quàm commodum, quod est contra finem commodari.

§. XII. Nonnulli contractus rem alienam planè non admittunt, ita ut contractus non subsistat. Quidam vero admittunt rem alienam, ut contractus sit validus, & obligationi satisfiat, quales sunt, in quibus nec dominium, nec aliud jus in re transferendum est. Hisce contractibus commodatum annumeratur. *Eckolt. ad ff. tit. Commod. §. 3. Hahn. ad VVesemb. d. t.*

n. 4. Filius ergo, rem alienam possidens, commodare illam potest. *l. 15. ff. commod.* Caterum rei commodatae & possessionem & proprietatem retinemus, *l. 8. ff. d. t.* Nemo enim commodando rem facit ejus, cui illam commodat, *l. 9. ff. all. tit.* Quid, si filius rem quandam abstulerit, & alteri commodaverit, an commodatum hoc valeat? Affirmatur *l. 16. ff. d. t.* Commodatum enim inter commodantem & commodatarium subsistit, ut obligatio inter illos nascatur, adeoque ille rem repetere, hic autem eo praetextu, quod res aliena sit, ejusmodi restitutionem recusare nequit. Hoc autem domino non officit, sed huic fuit obstrictus est ad restitutionem, & a commodatario dominus rem vindicare potest. Hahn. *ad VVesemb. tit. Commod. n. 4.*

§. XIII. Finito usu non licet aliam rem restituere filio, sed eandem, quam quis accepit, *§. 2. Inst. quib. mod. re contrah. oblig. arg. l. 2. pr. ff. de reb. credit.* In hoc differt commodatum a mutuo, in quo accipiens idem genus (secundum Philosophos eandem speciem) restituere obligatur. Commodatum autem dari solet ad certum usum, nec revocatur regulariter ante illum finitum; aliter se res habet in precario, *l. 1.*

E

pr.

pr. ff. de precar. hoc enim dicitur, quod precibus petentis utendum conceditur tamdiu, quamdiu is, qui concessit, patitur. *l. 2. §. 2. ff. d. t.* In *l. 1. §. ult. ff. alleg. tit.* precarium quidem commodato simile esse dicitur, sed non in omnibus. *cit. §. ult.*

CAPUT VI.

Differens de Actione filio competente.

§. I.

Dominium in commodato non transfertur, nec possessio, *l. 8. l. 9. ff. commod.* Videtur equidem obstare *l. 9. ff. de rei vindicat.* sed distingvendum inter possessionem & detentionem; commodatarius quidem rem detinet, non autem possidet, quia possessio & proprietas penes commodantem manet. *all. 8. & 9. ff. commod. d. l. 9. ff. de rei vindicat. l. 30. ff. de acquir. vel amitt. possessio:* vel distingvendum inter possidere, & in possessione esse. *§. 3. Inst. de interd. is.* Si quis velit ulterius objicere, quod in *l. 5. §. 12. ff. commod.* inveniatur verbum *dare*, dare vero est dominium transferre. Respondetur, in *alleg. §. 12.* dominium non esse translatum,

cx

ex eodem §vo apparet, ubi verbum *reddere* invenitur: quam vero rem quis reddere obligatur, dici non potest, quod illius rei dominium acceperit. Repetenti jam filio commodanti, contra commodatarium rei acceptæ restitutionem accusantem, datur actio commodati directa, *l. 9. ff. de oblig. & action. l. 2. c. commod.* ne commodatarius fiat locupletior cum damno filii commodantis. *l. 206. ff. de reg. jur.* Hinc Cicero libro 3. officior. inquit: *Detrahere aliquid alteri, & hominem hominis incommodo augere suum commodum, magis est contra naturam, quam mors, quam paupertas, quam dolor, quam cætera, que possunt aut corpori accidere, aut rebus externis.*

§. II. Tempus à filio in commodato præscripto observari necesse est, isto ergo præterlapso, non competit commodatario facultas diutius rem alienam retinendi, si commodans tempus prolongare nolit, sed suo jure uti, & actionem commodati instituere velit, *l. s. pr. ff. commod.* Accipiens igitur intra præscriptum tempus re commodata uti potuit, & si id facere negligat, nullam inde querelam movere potest, quod nihil commodi ex commodato perceperit, damnum enim, quod sua culpa quis sentit, sentire

E 2

non

non intelligitur, & sibi, non alii, hoc imputare debet. *l. 203. ff. de reg. jur. in 6.* Etiam si vero reuti voluerit, & casu quodam impediatur, nihilominus eam ultra determinatum tempus retinere nequit, nam filius tunc repetens, utitur jure suo, qui vero jure suo utitur, nemini facit injuriam *l. 55. de reg. juris* & nemo damnum facit, nisi qui id fecit, quod facere jus non habet, *l. 151. ff. de reg. jur.*

§. III. Locum etiam restituendæ rei filius in commodato determinare potest, *arg. l. 5. ff. commod.* Quod si igitur placuit contrahentibus, commodato in certo loco reddi, filius non est obligatus, alio in loco rem commodatam recipere, etiam si damnum restituens sentiat, si in adjecto & determinato loco rem acceptam restituere cogatur, pacta enim dant legem contractui *l. 23. ff. de reg. jur.* & sibi imputet commodatarius, quod non in commodiorem locum consenserit, *arg. l. 17. §. 3. ff. commodat.* & quod semel placuit, amplius displicere non potest, *cap. 21. de reg. jur. in 6.* nemoque videtur fraudare eos, qui sciunt & consentiunt, *l. 145. de reg. jur.*

§. IV. Commodatum fit usus gratia, §. 2. *Inst. quib. mod. re contrab. oblig. l. §. 4. ff. de oblig.*

lig. & action. usus autem vel certus est, vel incertus: ille, e. g. si filius res suas commodatario tradat, ut illas creditori suo pignori det, *l. 5. §. 12. ff. commod.* Etiam si vero usus non fuerit determinatus, commodatarius tamen ita in utendo se gerat, sicuti rei natura hoc efflagitat, e. g. desiderat quis uti alterius scalpello, hoc potest adhibere ad præparandam pennam scriptoriam, non ad scindendum lignum. Quando igitur quis re commodata aliter utitur, ac debet, non solum actio commodati contra illum institui potest, sed etiam furti actio locum invenit. *l. 5. §. 8. ff. commod. l. 54. pr. ff. de furt.* præsertim si dolo malo & lucrandi animo hoc faciat; secus si non invito domino illud fieri crediderit. *l. 76. pr. ff. d. t.*

§. V. Usus à filio præscriptum commodatarius si probe observaverat, propter rei deteriorationem conveniri nequit, nam in *l. 10. pr. ff. commod.* sequentia inveniuntur verba: *Eum, qui rem commodatam accepit, si in eam rem usus est, in quam accepit, nihil prestare, si eam in nulla parte culpa sua deteriore fecerit.* Et Pomponius in *l. fin. d. t.* ait: *Si commodatario tibi equum, quo uteris usque ad certum locum, si nulla culpa tua interveniente in itinere deterior factus sit,*

non teneris commodati, nam ego in culpa ero, qui in tam longum iter commodaverim, qui illi non fuerit ferendo iuineri. Facit etiam pro commodatario hæc ratio, quod senectute contigit, vel morbo, vel vi latronum ereptum est, aut quid simile accidit, nihil eorum imputandum esse ei, qui commodatum accepit, nisi aliqua intervenerit culpa, l. 5. §. 4. ff. commod. l. 18. pr. ff. eod. tit. l. 1. §. 4. ff. de oblig. & action.

§. VI. Is, qui utendum quid accepit, exactam diligentiam præstare tenetur. §. 2. Inst. quib. mod. re contrah. oblig. nec sufficit tantam diligentiam adhibere, quantam suis rebus adhibere solitus est commodatarius. Approbat id ipsum J. C. Gajus in l. 18. pr. ff. commod. ubi inquit: *In rebus commodatis talis præstanda est diligentia, qualem diligentissimus quisque paterfamilias suis rebus adhibet, & in l. 1. §. 5. ff. de obligat. & action. dicitur: Eum, qui utendum accepit, exactissimam diligentiam custodienda rei præstare compelli.* Si igitur culpa commodatarii res interit, actio commodati directa institui potest. Struv. Exerc. 10. §. 9. præsertim si ad commodum accipientis res tradita sit, tunc enim levissima culpa præstatur. l. 5. §. 2. & 5. l. 18. pr. ff. commodat.

dat. si vero utriusque gratia commodatum factum, accipiens tenetur de levi tantum culpa, *all. l. 5. §. 2. ff. commod. l. 18. pr. verb. et si utriusque ff. d. t. l. 17. §. 2. ff. de prescript. verb.* Sin solius filii commodantis intuitu, actio de dolo competit, *l. 5. §. 10. l. 10. §. 1. l. 12. pr. ff. commodat.*

§. VII. Quod si res cominodata casu interiit, actio commodati cessat, casum enim fortuitum nemo prestare tenetur. *l. 23. ff. de reg. jur. l. 6. C. de pignorat. act.* Casus autem fortuitus dici solet omne id, quod humano captu prævideri non potest, aut cui præviso non potest resisti, *l. 16. ff. commod. l. 15. §. 2. ff. locat. conduct. l. 6. C. de pignorat. acti.* Sed hoc demum procedit, quando nihil objici potest, quam casus fortuitus. Aliud dicendum, si mora casum præcesserit in restituenda re à filio tradita, unicuique enim sua mora nocere debet, *l. 173. §. 2. ff. de reg. jur. cap. 25. de regul. jur. in 6.*

§. VIII. Mora igitur interveniente obligatio perpetuatur, & si res debita post moram à debitore commissam perierit, perinde ille tenetur, ac si res adhuc extaret, *l. 23. ff. de verbor. obligat. l. 82. §. 1. l. 91. §. 3. ff. d. t.* Hinc moram committens si velit objicere, impossibile esse, rem consumptam posse restitui, filius illi respondebit. Qui dolo desit possidere pro possiden-

dente damnatur, arg. l. 171. ff. de reg. jur. & l. 157. d. t. & qui dolo facit, quo minus haberet, pro eo habendus, ac si haberet. Et licet rem ipsam non possit restituere, atamen rei interemptæ pretium restitui debet, l. 17. §. ult. h. t. Invito autem commodanti res similis obrudi nequit, Lauterb. in Compend. §. b. t. §. 9. p. 222. Quid juris, si filius rem corruptam receperit, nihilque de deterioratione dixerit, an actio ad interesse locum habebit? Distingvi solet, utrum vitium appareat, nec ne: Priori casu si sciens simpliciter receperit, videtur æstimationem damni remisisse, nam si animum habuisset jus suum prosequendi, cum protestatione recipere potuisset, protestatio enim conservat jus protestantis, Schneidevv. ad §. 17. J. d. act. n. 21. Posteriori casu non æque. Wissenb. ad ff. commod. §. 13. Meier autem in Colleg. Argentor. §. 13. n. 12. dissentit & pro sua sententia adducit l. 8. §. 15. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solv. Pro quo potest facere, quod sciens & tacens non censetur renuntiasse actioni ad interesse, cum remissio aut renunciatio non præsumatur, sed liquido probari debeat, Vid. Brunnem. ad l. 3. ff. commod. Georg. Beyer. ad ff. b. t. post. 15. ait: deterioratæ rei interesse præstandum, licet commodans eam simpliciter & absque protestatione receperit.

Hæc sunt, quæ pro ingenii mei viribus & temporis ratione de hac utili materia colligere potui, si qua in re erratum sit, benevolus Lector illud mihi vitio non vertet, omnium enim memoriam habere & in nullo errare, potius Divinitati, quam humanitati, adscribitur.

Soli DEO Gloria!

ULB Halle
003 742 458

3

TA → OL

f

nur 1+ 9 Stück vollknüpf

B.I.G.

Farbkarte #13

Centimetres

75. Pri. 31. Num. 23.
1710206 3
F. N. F.
Disputatio Juridica
De
COMMODATO FILII

Ob ein Sohn Macht habe Jemanden etwas
zum Gebrauch zu verlehnen.

Quam

DIVINA FAVENTE GRATIA

SVB PRÆSIDIO

VIRI ILLUSTRIS ATQVE EXCELLENTISSIMI

DOMINI

CHRISTIANI WILDVOGELII
ICTI,

SERENISS. DVCIS SAXO-ISENAC. CONSILIARII. STATVS INTIMI,
CVRIÆ PROV. FACVLT. JVRID. ET SCABIN. ASSESSORIS GRA-
VISSIMI ET ANTECESSORIS FAMIGERATISSIMI.

*Dn. Patroni & Præceptoris sui omni obser-
vantia cultu deo venerandi,*

Publicæ Eruditorum ventilationi subijcit,

AVTOR & RESPONDENS

SAMVEL Berber / Lubenâ Lusatus.

D. JVNII ANNO. M. DCC. X.

IN AUDITORIO JCTORVM.

LENÆ,
Litteris Müllerianis.

